
VJERONAUK – UNUTARCRKVENO PITANJE ILI PRVOTNI ZADATAK

Čini mi se veoma pohvalna inicijativa „Glasa Koncila“ da svoj prostor ustupa javnoj diskusiji o tako važnoj temi, kao što je pitanje vjeronauka u školi. Dobro je da se o tome javljaju i pišu svećenici s terena, vjeroučitelji i katehistice. I stariji koji imaju iskustvo s vjeronaukom u školi, i mladi koji to nemaju.

Bilo bi negativno apriori se odrediti *protiv*, stvarati dva tabora i odmah pokušavati obezvrijediti valjane razloge i razmišljanje o vjeronauku u školskim prostorima. Treba poći na stvari i probleme, a ne udarati odmah na čovjeka. Mi imao određeno iskustvo s vjeronaukom po crkvama i vjeronaučnim dvoranama s pomoću svećenika, redovnica i svjetovnjaka. No, je li stanje zadovoljavajuće? To je bitno pitanje! Ne treba stvari idealizirati, nego gledati

konkretno, činjenično, pa birati ono gdje će biti bolje šanse i veći uspjesi, pa makar i uz velike žrtve. Inače se stječe dojam da bi vjeronauk trebao pošto-poto biti prilagođen našim osobnim ili grupnim potrebama i mogućnostima, umjesto da mi sebe i svoje mogućnosti, pače što zahtjevnije, prilagođujemo izazovima i zahtjevima suvremenog pastoralna i vjeronauka.

Prava katehizacija ili vjeronauk uvodit će se po školama, sudeći po smjernicama naših biskupa, postupno i po svoj prilici fakultativno, što odgovara zahtjevima suvremenog pluralizma. Možda se neće ulaziti u školski sustav, ali budimo realni: Zar nas škola ne zanima? Što je sa školskim prostorima koji nam se nude, a nemamo vjeronaučne dvorane u župi? Ili držimo vjeronauk samo prigodice, jer nam djecu odvoze autobusima u školu u susjednu župu? Zašto ne ući u školske prostore u takvim okolnostima? Ili, zašto ne bi svi susjedni župnici, čiji vjeroučenici dolaze u tu osmogodišnju školu autobusom, dogovorno u školi držali vjeronauk? Ne, ne drži se, nego će se to obaviti u vlastitoj župi nedjeljom ili koji tjedan u jesen i proljeće. Nije li to samo umirivanje savjesti i, nažalost, opet prilagodba vjeronauka i pastoralna nama! Takva praksa bi ipak trebala nestajati!

Za ostvarenje i izbor različitih mogućnosti bit će potrebni još razgovori mjerodavnih foruma i precizne smjernice, koje će obvezivati a ne biti samo pobožni savjeti, naših biskupa. Crkva je dužna dati i kršćansku formaciju i kršćanski odgoj. Ako u tome može pomoći škola ili školski prostor, ovisi o prilikama i dogovoru, zašto se time ne bi poslužili? Zašto ne čuti i roditelje koji poručuju: „Učinite nešto, dosta nam je tog vjeronauka od dva tjedna!“

I vjeronauk u školama ima svojih nedostataka, ali ga i velike nacije Europe drže radi onih pozitivnih učinaka. Zar naš vjeronauk u crkvama i dvoranama nema svojih nedostataka, posebice u velikim župama koje nadilaze brojem vjernika, a da ne govorimo brojem stanovnika, mogućnosti pastoralnih djelatnika u tim župama?! Jasno je da ćemo učiniti sve moguće u takvim okolnostima. Ali bi bilo veoma porazno, ako za nešto nemamo mogućnosti, odmah i načelno biti protiv toga i srditi se na one

koji govorom i pisanjem drugačije misle, jer time ugrožavaju našu dosadašnju praksu veličinu „lena“ i rad. Nije li to i opet, nažalost, zatvaranje očiju pred činjenicama koje nas okružuju i pokušaj pošto-poto prilagodbe za svoje vlastite mogućnosti i interese? Vjeronauk je velika stvar i, ako može biti bolji i sredstvo evangelizacije i vjerske formacije za širi krug nego nam dolazi na vjeronauk u crkve i dvorane, zašto otklanjati tu mogućnost?

Pristalica sam činjeničnog govora na tu temu, a ne praznog rječoborstva, koje osuđuje već sv. Pavao. Konkretno: iskreno si priznajemo koliko djece i mladih ima na području jedne župe, koliko se od njih upiše na vjeronauk, a koliko od tih upisanih redovito dolazi? Tu su muke i problemi! Kad god sam po terenu nadbiskupije povjerljivo razgovarao o tome sa svećenicima, to im je bio najveći problem. Upiše ih se, posebice u gradovima, 40 do 70%, a koliko od njih dolazi na redoviti tjedni vjeronauk?

Ako možemo zahvaliti širi postotak vjeroučenika, pa i u školskim prostorima, pa i kao fakultativnim predmetom, zašto odmah biti protiv? Druga je stvar, može li se više i dalje sjediti na mamutskim župama s nekolicinom suradnika koji ne mogu pokrivati tako ogromno polje rada?

Navest ću jedan statistički primjer, bez obzira jesu li podaci točni i precizni, ali oni očito govore o toj i takvoj problematici. Jedna velika zagrebačka župa navela je u pastoralnom izvještaju da 1977. g. ima 28.000 duša (nastranu koliko je na prostoru te župe bilo stanovnika, čiji su, koje vjere ili nevjere i tko za njih odgovara?) 2800 obveznika za vjeronauk, a 2300 polaznika. Naredne, 1978., ta župa izvješćuje da ima 35.000 duša, 3500 vjeronaučnih obveznika, a polazi ih 2440. Od godine 1980. ta župa daje izvješće o postojanju 45.000 duša, s time da 1980. g. ima 4000 obveznika, a 1939 polaznika (48,8%); 1985. g. ima 3656 obveznika, a 2233 polaznika (61%) i 1987. g. obveznike i ne spominje (vjerojatno im ni broj ne zna), a bilježi 2500 polaznika. A koliko i od tog broja dolazi na redoviti tjedni vjeronauk?

Ovaj primjer rječito govori! Zato mi se čini

opravdanim da trebamo biti otvoreni za obadvi-
je opcije, studirati jednu i drugu, iznositi kon-
kretne prednosti i jedne i druge. Ne smijemo
podleći dojmu da je boravak u sakristiji normal-
na stvar, samo zato jer smo se na to priviknuli
pod utjecajem proteklog režima koji je trajao
desetljećima. Treba ići proročki naprijed, a ne
okretati se za propalom „teologijom“ samo-
upravnog socijalizma“ pa makar bilo i gorko
priznati krive korake. Ako je naše „leno“
preveliko za „obradu“ vlastitim snagama, ili
ga podijelimo s drugima ili uzmimo nove dje-
latnike. Mogućnosti su razne i velike! Samo se
jedno ne smije: obmanjivati ljude i manipulirati
s neupućenom javnošću i tako suzivati horizon-
te i kočiti mogućnosti djelotvornije evangeliza-
cije i vjerske pouke djece i odraslih radi vlasti-
tih interesa.

dr. Stjepan Kožul

GK, br. 43 – 28. listopada, 1990.